
Kanske det är apprecieringar av kronan som är omoraliska?

”Det vore moraliskt förkastligt att låta kronan apprecieras. Det skulle ju innebära att för varje Volvobil vi exporterar skulle vi kräva kanske 25 ton apelsiner i betalning i stället för 20. Att på det viset sko oss på de apelsinodlande ländernas bekostnad vore skamligt.”

Nej, detta är inget äkta citat. Men nog borde det väl kunna vara det? Logiken är oantastlig – ett högre kronvärde innebär att vi kräver att våra exportvaror betalas med ett högre pris i importvaror – och i den debatt som blommar kring EMU-frågan saknas ju inte moraliska argument kring valutakursförändringar. Det karakteristiska är emellertid att det i den debatten är *deprecieringar* som anses omoraliska, inte apprecieringar. Detta tycks gälla inte bara smygande deprecieringar vid som nu rörliga växelkurser utan i än högre grad officiella eftergifter för marknadsstrycket genom devalvering vid ”fasta men föränderliga” växelkurser. Sålunda kunde man i en TV-debatt om EMU höra en statsvetarprofessor fnysa åt dem som han menade vill kunna ”devalvera för att lasta över på andra de problem som vi inte kan lösa själva”.

Det anses alltså vara moraliskt förkastligt att erbjuda utlandet våra verkstadsprodukter mot en mindre mängd apelsiner eller paprikor per enhet än tidigare. Borde inte detta tvärtom ses

som ökad generositet, vilket vi fått lära oss är en god egenskap?

Den mikroekonomiska analogin till devalveringar har vi i den företagare som märker att försäljningen börjar gå dåligt vid den prisnivå han försöker hålla, och som därför ger vika för marknadsstrycket och sänker sina priser. Härigenom kan han behålla en acceptabel marknadsandel och ge fortsatt sysselsättning åt de anställda.

Omoraliskt? Tja, är sänkningar av valutans värde omoraliska så borde väl en enskild företagares sänkning av priserna också vara omoraliska? Konkurrerande företagare får det ju då svårare, vilket till och med är det implicita syftet med prissänkningen.

Emellertid säger den konventionella moralen trots detta att företagets prissänkningar normalt är lovvärda medan prishöjningar är suspekta. Den filosofiska grunden för detta kan dokumenteras långt tillbaka i tiden i Aristoteles och senare skolastikernas tankar om det ”rättvisa priset”, som hade en övre gräns. Vi har nu t o m inrättat offentliga organ som skall bevaka att konkurrensen hålls vid liv så att inte priserna rakar i höjden. I debatten inför folkomröstningen om EU var ett viktigt argument för medlemskap att priserna skulle sjunka som följd av ökad konkurrens.

Moraluppfattningen när det gäller

devalveringar av valutan verkar inte konsistent med moraluppfattningen när det gäller enskilda företags pris-sänkningar.

Resonemanget ovan är naturligtvis ofullständigt och kanske provokativt. Men det bör ändå visa att den konventionella moralsynen på valutakursförändringar inte är odiskutabel. Det är svårt att överhuvudtaget göra invänd-

ningsfria påståenden om det moraliska eller omoraliska i en växelkursförändring, vare sig denna förändring innebär en höjning eller en sänkning av valutans värde och vare sig den sker genom spontan marknadsanpassning eller genom officiella beslut.

BO SANDELIN